

U S T A W A

z dnia

zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz
o zmianie niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1206) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 13 dodaje się art. 13a – 13c w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014, na wniosek rodziców, obowiązkiem szkolnym obejmuje się dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat.

2. Dziecko w wieku 6 lat, które w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 nie rozpocznie spełniania obowiązku szkolnego, kontynuuje przygotowanie przedszkolne w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego. Przepisy art. 14a ust. 2 – 4 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

3. Zapewnienie warunków do kontynuowania przygotowania przedszkolnego, o którym mowa w ust. 2, jest zadaniem własnym gminy.

Art. 13b. W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 w odniesieniu do dzieci, o których mowa w art. 13a ust. 1, nie

stosuje się art. 16 ust. 1 i 2 ustawy, o której mowa w art. 1.

Art. 13c. W ramach zajęć wychowania przedszkolnego nauczyciel rozwija wiedzę i umiejętności dziecka, o którym mowa w art. 13a ust. 2, uwzględniając jego potrzeby rozwojowe.”;

2) w art. 26 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) art. 1 pkt 15 lit. a, pkt 19 oraz pkt 21 lit. a, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2014 r.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Najważniejszym zadaniem w obszarze edukacji jest umożliwienie dzieciom jak najwcześniejszego dostępu do edukacji wysokiej jakości, dostosowanej do ich wieku, możliwości i umiejętności. Oznacza to m.in. upowszechnienie edukacji przedszkolnej w grupie dzieci w wieku od 3 do 5 lat oraz obniżenie do 6 lat wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego. Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458, z późn. zm.) wprowadziła od dnia 1 września 2011 r. obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci pięcioletnie oraz od dnia 1 września 2012 r. obowiązek szkolny dla dzieci sześcioletnich. W trzyletnim okresie poprzedzającym wprowadzenie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześcioletnie (tj. w latach 2009 – 2011), decyzję o rozpoczęciu edukacji dziecka w wieku lat sześciu podejmowali rodzice.

W roku szkolnym 2011/2012 sześciolatki są w blisko 90 % szkół podstawowych uczniami klas I lub wychowankami prowadzonych w tych szkołach oddziałów przedszkolnych.

Tabela 1. Odsetek szkół podstawowych, w których dzieci sześcioletnie są uczniami klas I lub wychowankami oddziałów przedszkolnych (dane według Systemu Informacji Oświatowej stan na dzień 30 września 2011 r.)

	Rok szkolny			
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
liczba szkół ogółem	13 973	13 874	13 816	13 673
liczba szkół, w których dzieci sześcioletnie są tylko wychowankami oddziałów przedszkolnych	7 643	5 328	3 789	2 370
% szkół, w których dzieci sześcioletnie są tylko wychowankami oddziałów przedszkolnych	54,70%	38,40%	27,42%	17,33%
liczba szkół, w których dzieci sześcioletnie są tylko uczniami klas I	829	1 973	2 775	3 419
% szkół, w których dzieci sześcioletnie są tylko uczniami klas I	5,93%	14,22%	20,09%	25,01%
liczba szkół, w których dzieci sześcioletnie są uczniami klas I i wychowankami oddziałów przedszkolnych	1 061	3 421	5 032	6 410
% szkół, w których dzieci sześcioletnie są uczniami klas I i wychowankami oddziałów przedszkolnych	7,59%	24,66%	36,42%	46,88%
liczba szkół, w których dzieci sześcioletnie nie są uczniami klas I i wychowankami oddziałów przedszkolnych	4 439	3 152	2 220	1 474

% szkół, w których dzieci sześciolatnie nie są uczniami klas I i wychowankami oddziałów przedszkolnych	31,77%	22,72%	16,07%	10,78%
--	--------	--------	--------	--------

* Uwzględniono szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży oraz ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia (z wyłączeniem szkół przy zakładach opieki zdrowotnej i jednostkach pomocy społecznej)

W części gmin w roku szkolnym 2011/2012 naukę w klasach I szkół podstawowych podjęło 100 % sześciolatków. Są jednak również takie gminy, w których żadne dziecko sześciolatnie nie rozpoczęło nauki w I klasie lub odsetek tych dzieci jest znikomy. W konsekwencji w tych gminach, z początkiem roku szkolnego 2012/2013, w szkołach podstawowych spotkałyby się wszystkie dzieci sześci- i siedmioletnie. Taka sytuacja mogłaby znacznie utrudnić zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia i opieki uczniom klas I – III szkół podstawowych. Projekt ustawy pozwala na wydłużenie czasu potrzebnego niektórym organom prowadzącym (przede wszystkim gminom) i dyrektorom szkół podstawowych na odpowiednie przygotowanie szkół do obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego do sześciu lat.

Celem projektu ustawy jest uelastycznienie procesu obniżania wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego. O dwa lata wydłużony zostanie okres, w którym o podjęciu nauki w szkole podstawowej przez dziecko sześciolatnie decydują rodzice. Obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków zostanie wprowadzony od dnia 1 września 2014 r. (art. 1 pkt 2 projektu). Oznacza to, że o rozpoczęciu edukacji szkolnej w wieku sześciu lat przez dzieci urodzone w latach 2006 i 2007 w dalszym ciągu decydować będą rodzice (art. 1 pkt 1 projektu w zakresie dotyczącym dodania art. 13a ust. 1 w ustawie z dnia 19 marca 2009 r.). W przeciwieństwie jednak do rozwiązań obowiązujących w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012, wniosek rodziców o objęcie dziecka sześciolatnego obowiązkiem szkolnym będzie wiążący dla dyrektora szkoły podstawowej i nie przewiduje się dodatkowych warunków w tym zakresie. Natomiast dzieci urodzone w roku 2008 i w kolejnych latach będą rozpoczynały edukację szkolną obowiązkowo w wieku sześciu lat.

Wszystkie dzieci w wieku pięciu lat mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego. Dzieci sześciolatnie urodzone w latach 2006 i 2007, które zgodnie z decyzją rodziców nie rozpoczną nauki w klasie I szkoły podstawowej odpowiednio od dnia 1 września 2012 r. oraz dnia 1 września 2013 r., będą miały obowiązek kontynuowania edukacji przedszkolnej (art. 1 pkt 1 projektu w zakresie dotyczącym dodania art. 13a ust. 2 w ustawie z dnia 19 marca 2009 r.). Zapewnienie warunków do spełniania tego obowiązku przez dzieci sześciolatnie będzie w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 zadaniem własnym gminy

(art. 1 pkt 1 projektu w zakresie dotyczącym dodania art. 13a ust. 3 w ustawie z dnia 19 marca 2009 r.).

W myśl dodawanego art. 13c w ustawie z dnia 19 marca 2009 r., w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014, nauczyciele wychowania przedszkolnego, w ramach prowadzonych zajęć z dziećmi sześciolletnimi, które – zgodnie z decyzją rodziców – będą kontynuować przygotowanie przedszkolne, mają obowiązek rozwijania nabytej wiedzy i umiejętności tych dzieci, uwzględniając ich potrzeby rozwojowe. Prowadząc zajęcia wychowania przedszkolnego, nauczyciele powinni mieć na uwadze doskonalenie wcześniej nabytych przez dziecko wiedzy i umiejętności poprzez stawianie dziecku do rozwiązywania coraz trudniejszych zadań. Zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego dziecko w ramach edukacji przedszkolnej m.in. uczy się funkcjonowania w grupie, rozwija umiejętności mówienia (słuchania, opowiadania, odpowiadania na pytania) oraz umiejętności manualne (wycinanie, rysowanie). Jeśli więc rodzice dziecka sześciolletniego podejmą decyzję, aby dziecko nie rozpoczynało nauki w szkole podstawowej i kontynuowało jeszcze przez rok przygotowanie przedszkolne, będzie ono doskonalić i rozwijać posiadane umiejętności.

Wraz z wprowadzeniem możliwości kontynuowania przygotowania przedszkolnego przez dzieci sześciolletnie w dodawanym art. 13a ust. 2 w ustawie z dnia 19 marca 2009 r. (zdanie drugie) zachowuje się dotychczasowy obowiązek gmin w zakresie dowożenia dzieci sześciolletnich, których droga do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego jest dłuższa niż 3 km (dotychczas obowiązek dowożenia dzieci sześciolletnich był realizowany na podstawie art. 10 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. w związku z art.14a ust. 2 – 4 ustawy o systemie oświaty). Zatem w dwuletnim okresie przejściowym dzieci sześciolletnie będą miały zapewnione dowożenie do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego.

W celu wsparcia organów prowadzących we właściwym przygotowaniu szkół podstawowych do obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolletnie zostały podjęte następujące działania:

1. Od 2009 r. jest realizowany rządowy program wspierania w latach 2009 – 2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I – III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – „Radosna szkoła”, ustanowiony uchwałą nr 112/2009 Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie

Rządowego programu wspierania w latach 2009 – 2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I – III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – „Radosna szkoła” (dwukrotnie zmienioną). Formy i zakres wspierania organów prowadzących w ramach rządowego programu – „Radosna szkoła” reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I – III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia (Dz. U. Nr 110, poz. 915, z późn. zm.). Zakończenie realizacji rządowego programu – „Radosna szkoła” jest zaplanowane w roku 2014, w którym wszystkie dzieci sześciolatnie zostaną objęte obowiązkową edukacją szkolną. Celem programu jest pomoc finansowa dla organów prowadzących szkoły podstawowe w tworzeniu odpowiednich warunków realizowania podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, a także w przygotowaniu szkół do rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie. Program zakłada przekazanie środków finansowych na zakup lub zwrot kosztów zakupu pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkołach podstawowych oraz przekazanie środków finansowych na utworzenie lub modernizację szkolnych placów zabaw przy szkołach podstawowych. Do końca 2011 r. ponad 11,5 tys. szkół zostanie wyposażonych w miejsca zabaw, a 2 tys. będzie posiadało place zabaw zmodernizowane lub zbudowane w ramach rządowego programu – „Radosna szkoła”.

2. Na przygotowanie szkół i nauczycieli do pracy z młodszym uczniem przeznaczono również środki w ramach projektu systemowego „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych”, który jest realizowany w latach 2010 – 2015. Celem tego projektu jest wsparcie wszystkich szkół podstawowych w procesie indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I – III. Otrzymane w ramach projektu środki finansowe mogą być przeznaczone na doposażenie bazy dydaktycznej oraz na organizację dodatkowych zajęć rozwijających i usprawniających, w tym np. zajęć logopedycznych, socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych. Przystąpienie do projektu umożliwi szkole rozszerzenie oferty edukacyjnej, wykorzystanie ciekawych metod pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zwiększenie dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów i rodziców. Na realizację projektu systemowego „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych”, na wniosek Ministra Edukacji Narodowej została przesunięta kwota 150 mln euro (około 624 mln zł) z Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013

do Priorytetu IX, za którego wdrażanie odpowiadają samorządy województw. Ponadto, ze środków Pomocy Technicznej przeznaczonych dla Ministerstwa Edukacji Narodowej przesunięto kwotę 5,5 mln zł na sfinansowanie dodatkowych zadań Instytucji Pośredniczących związanych z obsługą projektu.

3. W okresie od dnia 1 marca 2010 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. był realizowany projekt systemowy „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”. Projekt współfinansowany był z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Działania 3.3. „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałania 3.3.3. „Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty systemowe”. Projekt służył m.in. upowszechnianiu innowacyjnych programów i metod oraz najlepszych praktyk, zarówno dydaktycznych, jak i organizacyjnych, w przedszkolach, szkołach i placówkach. Celem projektu było przygotowanie kadry pedagogicznej i zarządzającej przedszkoli, szkół i placówek do organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej ucznia, w środowisku jego nauczania i wychowania, tj. w przedszkolu, szkole i placówce, oraz poprawa jakości systemu kształcenia i wychowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Podsumowując, projekt ustawy przewiduje wydłużenie o 2 lata szkolne okresu, w którym o rozpoczęciu nauki w szkole podstawowej przez dziecko sześciolatnie decydują rodzice. Okres ten będzie mógł zostać wykorzystany na zapewnienie w każdej szkole podstawowej właściwego standardu opieki nad uczniem sześciolatnim.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej. Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na uczniów, nauczycieli, dyrektorów szkół podstawowych i przedszkoli, rodziców, organy prowadzące szkoły podstawowe i przedszkola, w tym jednostki samorządu terytorialnego.

2. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został przekazany do zaopiniowania następującym związkom zawodowym i partnerom społecznym:

1.	Business Centre Club – Związek Pracodawców
2.	Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. Ks. J. Popiełuszki”
3.	Federacja Inicjatyw Oświatowych
4.	Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT
5.	Forum Związków Zawodowych
6.	Fundacja „Rodzice Szkole”
7.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
8.	Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
9.	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
10.	Instytut Spraw Publicznych
11.	Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy
12.	Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”
13.	Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”
14.	Komitet Nauk Pedagogicznych PAN
15.	Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich
16.	Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych
17.	Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich
18.	Konferencja Rektorów Uczelni Zawodowych

19.	Konfederacja Stowarzyszeń Nauczycielskich
20.	Krajowa Izba Gospodarcza
21.	Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”
22.	Krajowa Sekcja Oświaty NSZZ „Solidarność 80”
23.	Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej
24.	Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców
25.	Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji (IOM)
26.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych
27.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
28.	Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
29.	Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
30.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Dyrektorów Centrów Kształcenia Ustawicznego
31.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty
32.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Niepublicznych Szkół Muzycznych I i II Stopnia
33.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli
34.	Polska Izba Książki
35.	Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”
36.	Polska Rada Ekumeniczna
37.	Polski Związek Głuchych – Zarząd Główny
38.	Polski Związek Logopedów
39.	Polski Związek Niewidomych – Zarząd Główny
40.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
41.	Polskie Stowarzyszenie Wychowania Pozaszkolnego im. Aleksandra Kamińskiego
42.	Polskie Towarzystwo ADHD
43.	Polskie Towarzystwo Dysleksji
44.	Pracodawcy RP
45.	Rada do spraw Szkolnictwa Artystycznego

46.	Rada Główna Szkolnictwa Wyższego
47.	Rada Języka Polskiego
48.	Rada Szkół Katolickich
49.	Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
50.	Sekcja Oświaty KNSZZ „Solidarność 80”
51.	Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski
52.	Społeczne Towarzystwo Oświatowe
53.	Społeczne Towarzystwo Oświatowe – Ogólnopolskie Forum Rodziców
54.	Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej
55.	Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich
56.	Stowarzyszenie Oświatowców Polskich – Zarząd Główny
57.	Stowarzyszenie Rektorów i Założycieli Uczelni Niepaństwowych
58.	Stowarzyszenie Rodziców „TU”
59.	Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców”
60.	Towarzystwo Nauczycieli Szkół Polskich
61.	Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Zarząd Główny
62.	Unia Metropolii Polskich
63.	Unia Miasteczek Polskich
64.	Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” – Komisja Krajowa
65.	Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata”
66.	Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego
67.	Zarząd Krajowego Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce
68.	Związek Gmin Wiejskich RP
69.	Związek Harcerstwa Polskiego
70.	Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
71.	Związek Miast Polskich
72.	Związek Powiatów Polskich

73.	Związek Rzemiosła Polskiego
74.	Związek Województw RP
75.	Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego
76.	Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”
77.	Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”

Projekt został przekazany również Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Rzecznikowi Praw Dziecka oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Rzecznik Praw Dziecka zgłosił propozycję dotyczącą kwestii uelastyczenia dolnej granicy rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego poprzez umożliwienie rodzicom dzieci urodzonym po 1 września (w roczniku rozpoczynającym spełnianie obowiązku szkolnego) podjęcia decyzji, co do rozpoczęcia albo odroczenia o rok nauki dziecka w szkole podstawowej. Rzecznik Praw Dziecka zwrócił ponadto uwagę na potrzebę zagwarantowania w przepisach prawa oświatowego rodzicom dziecka sześciolatniego możliwości wypisania dziecka sześciolatniego ze szkoły.

Propozycji powyższych nie uwzględniono. Zgodnie z obowiązującym prawem, istnieje możliwość odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego przez dziecko sześciolatnie na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto, nie ma przepisów zabraniających ponownego zapisania dziecka sześciolatniego do przedszkola w sytuacji, gdy jest ono już uczniem.

W dniu 21 grudnia 2011 r. projekt ustawy nie uzyskał akceptacji Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Uwagi do projektu ustawy zgłosili: Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych, Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Prezydent Miasta Tarnowa, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli, Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”, Związek Województw RP, Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, Fundacja „Rodzice Szkole”, Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców”.

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli oraz Prezydent Miasta Tarnowa zgłosili propozycję pozostawienia aktualnego terminu wprowadzenia obowiązku szkolnego dla dzieci sześciolatków (1 września 2012 r.). Jako uzasadnienie tej propozycji wskazywano między innymi fakt, iż w prawie 90 % szkół podstawowych sześciolatki uczą się już w klasach I lub oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych, co oznaczałoby, że większość szkół podstawowych jest przygotowana na przyjęcie sześciolatków. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli zauważyło, że proponowane w projekcie przesunięcie terminu to strata dla kolejnych roczników dzieci, które bezpowrotnie utracą możliwość naturalnego zrównoważonego rozwoju poprzez edukację szkolną.

W odniesieniu do powyższych kwestii należy stwierdzić, iż faktem jest, że w roku szkolnym 2011/2012 sześciolatki uczęszczają do blisko 90 % szkół podstawowych. Są uczniami klas I szkół podstawowych lub wychowankami prowadzonych w tych szkołach oddziałów przedszkolnych. Jednakże należy również podkreślić, że na terenie 92 gmin (6 gmin miejskich, 10 gmin miejsko-wiejskich, 76 gmin wiejskich) nie ma żadnej szkoły podstawowej, do której uczęszczałyby jako uczniowie klas I lub wychowankowie oddziałów przedszkolnych dzieci w wieku sześciu lat. Ponadto w 113 gminach do klas I uczęszcza nie więcej niż 3 % populacji sześciolatków. W 97 ze 113 gmin do szkoły uczęszcza jedno bądź dwoje dzieci w wieku lat sześciu. Pozostawienie aktualnego terminu wejścia w życie obowiązku szkolnego dla dzieci sześciolatków spowodowałoby, że w 205 gminach z początkiem roku szkolnego 2012/2013 w szkołach podstawowych spotkałyby się niemalże wszystkie dzieci sześciu- i siedmioletnie. Taka sytuacja mogłaby znacznie utrudnić zapewnienie w tych szkołach odpowiednich warunków kształcenia i opieki uczniom klas I – III.

Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych zgłosił propozycję przesunięcia wprowadzenia obowiązku szkolnego dzieci sześciolatków na rok 2015, a Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa” uznała, że należy „jeszcze bardziej przesunąć w czasie termin wprowadzenia obowiązku szkolnego dla sześciolatków”. Podobną propozycję zgłosiła Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”.

Bezspornie niż demograficzny jest okolicznością sprzyjającą obniżeniu wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego. Propozycja dalszego odraczania terminu rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie ma pewne atuty, w szczególności daje więcej czasu na przygotowanie szkół do zmiany. Należy jednakże podkreślić, że odroczenie obowiązku szkolnego sześciolatków do 1 września 2014 r. już oznacza w sumie pięcioletni okres przygotowawczy. Odnosząc się do propozycji przesunięcia tego terminu na rok szkolny 2015/2016, należy zauważyć, że łączna liczba dzieci w wieku 6 – 12 lat w roku szkolnym 2014/2015 wynosić będzie 2 588 tys., natomiast w roku następnym – 2 655 tys., tj. o ok. 67 tys. więcej. Z tego punktu widzenia proponowane w projekcie ustawy wprowadzenie obowiązku szkolnego sześciolatków od roku szkolnego 2014/2015 jest korzystniejsze.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Związek Województw RP (Województwo Warmińsko-Mazurskie, Województwo Zachodniopomorskie), Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” wyrazili obawę, że przyjęcie projektowanych zmian może spowodować nadmierną liczbę uczniów w klasach I w roku szkolnym 2014/2015.

Odnosząc się do powyższego należy zauważyć, że od kilku lat obserwuje się, iż przy malejącej liczbie uczniów liczba szkół podstawowych zmniejsza się o wiele wolniej niż liczba uczniów w tych szkołach. Świadczy to o tym, że jednostki samorządu terytorialnego, prowadząc racjonalną politykę w zakresie oświaty, nie decydują się pochopnie na likwidację szkół. Tym samym można zakładać, że gminy posiadają w prowadzonych szkołach podstawowych dużo większą liczbę miejsc niż potrzebna dla obecnej populacji uczniów szkół podstawowych. Niezależnie od tego, czy rokiem wprowadzenia obowiązku szkolnego dla sześciolatków będzie rok szkolny 2012/2013 czy 2014/2015, to liczba uczniów w szkołach podstawowych we wrześniu 2014 r. wyniesie w sumie około 2 588 tys. Podobny poziom liczby uczniów odnotowany był pięć lat temu, tj. w roku szkolnym 2005/2006 (2 602 tys.).

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zgłosiła propozycję objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci, które skończyły 6 lat przed dniem 1 września danego roku.

Należy zauważyć, że wiek metrykalny dziecka nie wyznacza poziomu opanowania poszczególnych umiejętności czy wiedzy. Jest to kwestia indywidualnego rozwoju każdego dziecka. Należy ponadto zauważyć, że przyjęcie propozycji Sekcji Krajowej Oświaty

i Wychowania NSZZ „Solidarność” de facto niczego nie zmienia. Wprowadzenie bowiem obowiązkowej edukacji szkolnej dla dzieci, które skończyły 6 lat przed 1 września danego roku, oznaczałoby, że nadal w klasie I różnica wieku dzieci wynosiłaby 1 rok. Do tej samej klasy trafiałyby dzieci urodzone po 31 sierpnia poprzedniego roku i urodzone do 31 sierpnia roku bieżącego.

Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” zaproponowała natomiast powrót do obowiązku szkolnego od 7 roku życia.

Propozycja Stowarzyszenia nie została uwzględniona, ponieważ nie dotyczy ona przedmiotu projektowanej ustawy. Projekt odnosi się do terminu wprowadzenia obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego, a nie samej idei obniżenia go do wieku lat 6. Ponadto, zgodnie z obowiązującym prawem, będzie nadal istniała możliwość odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego przez dziecko sześciolatnie na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” oraz Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców”, jak również inni partnerzy społeczni, podnieśli kwestię braku prawidłowej organizacji pracy szkół podstawowych oraz ich nieprzygotowania na przyjęcie sześciolatnich uczniów.

Zauważając, że powyższe kwestie były jedną z przesłanek odroczenia terminu wprowadzenia obniżenia rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie, należy podkreślić, że za rozwiązania organizacyjne dotyczące pracy konkretnej szkoły odpowiada dyrektor szkoły oraz jej organ prowadzący. Natomiast obowiązujące prawo, w tym podstawa programowa kształcenia ogólnego określona w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), zawierają wskazania, jak należy organizować proces edukacyjny w szkole, aby zapewnić dzieciom bezpieczne warunki kształcenia i wychowania, adekwatnie do ich potrzeb. W zakresie edukacji wczesnoszkolnej podstawa programowa zaleca odpowiednie wyposażenie klas, sprzyjające budowaniu poczucia bezpieczeństwa oraz odpowiadające temperamentowi uczniów sześciolatnich: sale lekcyjne powinny składać się z dwóch części – edukacyjnej (wyposażonej w tablicę, stoliki itp.) i rekreacyjnej (odpowiednio

przystosowanej); zalecane jest wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć (np. liczmany), sprzęt audiowizualny, komputery z dostępem do Internetu, gry i zabawki dydaktyczne, kąciki tematyczne (np. przyrody), biblioteczkę itp.; powinna być również zapewniona możliwość pozostawiania w szkole części swoich podręczników i przyborów szkolnych. Zależnie od liczby i wieku uczniów zgłaszanych do klas I szkół podstawowych oraz wcześniejszego doświadczenia edukacyjnego tych uczniów, dyrektor szkoły podstawowej może podjąć decyzję o łącznym lub rozdzielnym organizowaniu nauczania sześć- i siedmiolatków. Wszyscy uczniowie podejmą naukę według tej samej podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej i zgodnych z nią, a jednocześnie dostosowanych do potrzeb danej grupy uczniów, programów nauczania.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty, Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Związek Województw RP oraz Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” podnosiły kwestię wpływu projektowanej ustawy na budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz braku wskazania źródeł finansowania obniżania wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego i wynikające z tego nieprzygotowanie szkół podstawowych na przyjęcie sześciolatków.

Odnosząc się do kwestii braku zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania projektowanych zmian, należy zauważyć, że w związku z decyzją o obniżeniu wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego do organów prowadzących szkoły podstawowe z różnych źródeł są przekazywane znaczne środki finansowe. Realizowane są projekty systemowe wspierające obniżenie wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego, w tym między innymi:

– projekt systemowy „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych”, którego celem jest wsparcie wszystkich szkół podstawowych w procesie indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I – III. Na realizację niniejszego projektu przeznaczono około 624 mln zł (150 milionów euro), z czego prawie 364 mln zł już rozdysponowano,

– w 2011 r. zakończyła się realizacja projektu systemowego „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”, związanego z indywidualnym podejściem do potrzeb ucznia oraz zorganizowaniem dla niego odpowiedniego wsparcia na terenie szkoły, co ma istotne znaczenie w związku z objęciem edukacją dzieci sześciolatków. Na ten projekt przeznaczono 7 420 tys. zł.

Od 2009 r. realizowany jest również rządowy program wspierania w latach 2009 – 2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I – III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – „Radosna szkoła”, którego zakończenie jest zaplanowane w roku 2014. W ramach tego programu do końca 2011 r. ze wsparcia finansowego na zakup pomocy dydaktycznych skorzystało około 80 % uprawnionych szkół. W latach 2009 i 2010 w ramach programu wydatkowano ponad 155,5 mln zł, a wnioski złożone przez organy prowadzące w 2011 r. opiewały na kwotę prawie 123 mln zł. W rezerwie celowej przeznaczonej na realizację programu w roku 2012 zaplanowano 200 mln zł, czyli o 33 % więcej niż w roku 2011.

Reasumując, w ramach trzech powyższych programów na wsparcie obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego zaplanowano około 3 mld zł.

Do gmin przekazywane są również dodatkowe środki w ramach podziału części oświatowej subwencji ogólnej. Szacuje się, że w latach 2009 – 2011, w związku z edukacją szkolną dzieci sześciolatków, organy prowadzące szkoły podstawowe otrzymały kwotę około 433 mln zł. W latach 2009 – 2011 (czyli w okresie, kiedy dzieci sześciolatków – zgodnie z decyzją rodziców – miały prawo do edukacji szkolnej) z 0,6 % rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej jednostkom samorządu terytorialnego przekazano:

- 218,1 mln zł na remonty 3 774 obiektów szkół podstawowych,
- 49 mln zł na doposażenie w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne 3 293 nowych pomieszczeń do nauki oraz 474 sal gimnastycznych w szkołach podstawowych.

Ponadto warto zauważyć, że w algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2012 uwzględniono zwiększenie liczby uczniów w szkołach podstawowych o liczbę dzieci sześciolatków, które zgodnie z obowiązującymi przepisami od dnia 1 września 2012 r. powinny być objęte obowiązkiem szkolnym.

Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”, Związek Województw RP (Województwo Opolskie), Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli oraz Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” poruszyły kwestię niedostosowania podstawy programowej realizowanej przez dzieci sześciolatków, które zgodnie z wolą ich rodziców, będą kontynuować przygotowanie przedszkolne. Zwrócono uwagę, że dzieci te będą powtórnie realizowały tę samą podstawę programową.

Dzieci rozpoczynają edukację przedszkolną w różnym wieku. Część z nich jako trzylatki, a część jako pięciolatki. Wychowaniem przedszkolnym realizowanym w oddziale przedszkolnym obejmuje się dzieci w tym samym wieku, ale mające za sobą różne doświadczenia edukacyjne i posiadające różne umiejętności. Część dzieci może zatem uczęszczać do przedszkola przez okres ponad dwóch lat, podczas gdy część dzieci dopiero rozpoczyna edukację przedszkolną w wieku pięciu lat. Uwzględniając powyższe, programy wychowania przedszkolnego przygotowywane są przez nauczycieli z myślą o doskonaleniu wcześniej nabytych przez dziecko umiejętności oraz w sposób stawiający dziecku do rozwiązania coraz trudniejsze zadania. Zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego, dziecko m.in. uczy się funkcjonowania w grupie, rozwija umiejętności uważnego słuchania, mówienia (opowiadanie, odpowiadanie na pytania) oraz umiejętności manualne (wycinanie, rysowanie). Jeśli więc rodzice nie zdecydują się, aby ich dziecko rozpoczęło naukę w szkole podstawowej w wieku sześciu lat, będzie ono jeszcze przez rok kontynuować przygotowanie przedszkolne. W ramach przygotowania przedszkolnego sześciolatek będzie doskonalić i rozwijać posiadane umiejętności. Od dnia 1 września 2009 r. każdy nauczyciel przedszkola i szkoły ma obowiązek przygotowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego i programu nauczania realizującego podstawę programową oraz dostosowanego do potrzeb swoich uczniów i wychowanków. Nauczyciel może zaproponować program opracowany samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami. Nauczyciel może również zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów) lub program opracowany przez innego autora (autorów) wraz z dokonanymi zmianami. W ramach obowiązującej podstawy programowej jest możliwe realizowanie przygotowania przedszkolnego dzieci sześciolatków.

Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” zgłosiła zastrzeżenie, że podstawa programowa, której nie będzie w stanie sprostać sześciolatkowie, może naruszać prawo do nauki. W opinii Stowarzyszenia i Fundacji „Rzecznik Praw Rodziców” kumulacja roczników sześciu- i siedmiolatków, która będzie wynikać z projektowanej zmiany, może doprowadzić do obniżenia poziomu edukacji, do wprowadzenia zadań niemożliwych do spełnienia przez sześciolatków, a także może prowadzić do naruszenia prawa do zrównoważonego rozwoju dziecka. Ponadto Stowarzyszenie zwróciło uwagę, że w aktach wykonawczych do ustawy o systemie oświaty, w szczególności w podstawie programowej

wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, pojawiły się niejasne i nieprecyzyjne pojęcia.

Należy podkreślić, że w przeciwieństwie do podstawy programowej kształcenia ogólnego, obowiązującej przed dniem 1 września 2009 r., w nowej podstawie programowej, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, treści edukacyjne sformułowano w języku wymagań. Nowa podstawa programowa, przygotowana i konsultowana z szerokim gronem ekspertów i specjalistów praktyków, precyzyjnie określa umiejętności, jakimi powinien wykazać się uczeń na koniec danego etapu edukacyjnego. Język wymagań jest czytelny dla nauczycieli, rodziców i uczniów, którzy w ten sposób mają pełną informację o zakresie oczekiwanej wiedzy i umiejętności. Przygotowując nową podstawę programową, jej autorzy brali pod uwagę możliwości przeciętnego dziecka na danym etapie edukacyjnym oraz, co należy podkreślić, fakt obniżenia do sześciu lat wieku rozpoczynania edukacji szkolnej. Programy nauczania wybierane lub opracowywane przez nauczycieli powinny być dostosowane do potrzeb edukacyjnych i możliwości grupy uczniów, dla których są przeznaczone. Jeśli jest taka potrzeba, programy nauczania powinny rozszerzać treści określone w podstawie programowej.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” wskazała, że istotne jest przeprowadzanie wnikliwej diagnozy gotowości szkolnej dzieci sześciolatków. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa” wskazał zaś na potrzebę zachęcania rodziców do konsultowania z psychologiem decyzji o rozpoczęciu nauki przez sześciolatków w klasie I szkoły podstawowej.

Zadaniem nauczycieli wychowania przedszkolnego jest prowadzenie obserwacji pedagogicznych mających na celu poznanie możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci oraz dokumentowanie tych obserwacji. Z początkiem roku poprzedzającego rozpoczęcie przez dziecko nauki w klasie I szkoły podstawowej, nauczyciele przeprowadzają analizę gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna).

Celem takiej analizy jest zgromadzenie informacji, które mogą pomóc:

- 1) rodzicom w poznaniu stanu gotowości swojego dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej tak, aby mogli je wspomagać w osiąganiu tej gotowości, odpowiednio do jego potrzeb;

2) nauczycielowi przedszkola, przy opracowaniu indywidualnego programu wspomagania rozwoju dziecka, który będzie realizowany w roku poprzedzającym rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej;

3) pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznej, do której zostanie skierowane dziecko, w razie potrzeby pogłębionej diagnozy związanej ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Ponadto nauczyciele wychowania przedszkolnego, do dnia 30 kwietnia roku, w którym dziecko może rozpocząć edukację w klasie I, są zobligowani do przekazania rodzicom informacji o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej. Jeżeli rodzice mają wątpliwości związane z decyzją o rozpoczęciu przez ich dziecko edukacji szkolnej, powinni zasięgnąć porady psychologa.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”, Związek Województw RP (Województwo Łódzkie), Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” oraz Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty zgłosiły uwagi dotyczące nieprzygotowania nauczycieli do pracy z dzieckiem sześciolatkiem. Stowarzyszenie i Fundacja „Rzecznik Praw Rodziców” wyraziło ponadto opinię, że ustawa i akty wykonawcze nie wskazują nauczycielom, w jaki sposób pracować z dziećmi na różnym poziomie rozwoju (chodzi o dzieci sześć- i siedmioletnie) oraz, że koniecznym wydaje się przygotowanie nauczycieli w zakresie zmiany metodyki pracy.

Zgodnie z obowiązującym prawem, nauczyciel pracujący z dziećmi w klasach I – III szkoły podstawowej ma również kwalifikacje do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym. Prowadzone w szkołach wyższych kształcenie nauczycieli w zakresie specjalności obejmującej nauczanie początkowe obejmuje również treści kształcenia dotyczące wychowania przedszkolnego, a kształcenie w zakresie wychowania przedszkolnego obejmuje treści z zakresu nauczania początkowego. Innymi słowy, kształcenie w szkołach wyższych przygotowuje nauczycieli do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i w wieku wczesnoszkolnym, w tym z dziećmi sześciolatkami, które – należy pamiętać – zawsze miały (rok wcześniej) możliwość podejmowania nauki w I klasie szkoły podstawowej.

W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół wyodrębniona została część zatytułowana „Zalecane warunki

i sposób realizacji”, która zawiera między innymi rozwiązania organizacyjne i metodyczne, pożądanę podczas realizacji podstawy programowej.

Ponadto, mając na uwadze dbałość o jak najwyższą jakość edukacji, Ministerstwo Edukacji Narodowej tworzy system zewnętrznego wspomagania placówek oświatowych. Głównym zadaniem tego systemu ma być przygotowanie kompleksowej oferty bezpośredniego wspomagania przedszkoli, szkół i placówek. W Ośrodku Rozwoju Edukacji jest realizowany projekt systemowy „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół” (Priorytet III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Działanie 3.3., Poddziałanie 3.3.1.). Projekt ten ukierunkowany jest przede wszystkim na opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań systemowych, wiążących system doskonalenia nauczycieli z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla przedszkoli, szkół i placówek oraz dostępu do zasobów edukacyjnych w bibliotekach pedagogicznych. Działania przewidziane w ww. projekcie są kontynuacją prac zapoczątkowanych w projekcie systemowym „Wzmocnienie systemu wspierania rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego”, w którym zostały zaprezentowane możliwe rozwiązania systemowe służące wdrożeniu nowego systemu wspomagania przedszkoli, szkół i placówek. W roku 2012 planowane jest uruchomienie kolejnego projektu systemowego „Bezpośrednie wspomaganie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli”, w ramach którego możliwe będzie sfinansowanie realizacji w zgłoszonych szkołach nowych form wspomagania (rocznych ofert doskonalenia wybranego aspektu pracy szkoły oraz udziału nauczycieli w sieciach współpracy i samokształcenia).

Fundacja „Rodzice Szkole” zgłosiła propozycję rozszerzenia projektu ustawy, proponując w art. 54 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty dodanie ust. 9 w brzmieniu: „9. Rada Rodziców może we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywana.”.

Proponowana zmiana nie została uwzględniona, ponieważ nie dotyczy przedmiotu projektu ustawy.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” wniosła uwagę dotyczącą wsparcia samorządów poprzez dotowanie z budżetu państwa wychowania przedszkolnego, które jest obecnie obowiązkowym zadaniem własnym gmin.

Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ nie dotyczy przedmiotu projektu ustawy.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” uważa, iż niezbędne jest przygotowanie zaplecza pod reformę, czyli odpowiednich warunków lokalowych i odpowiedniej kadry oraz rozwijanie sieci przedszkoli (zamiast zamykania przedszkoli i przekazywania w ostatnich latach do prowadzenia innym podmiotom niż jednostki samorządu terytorialnego).

Należy zauważyć, że powyższe uwagi nie dotyczą przedmiotu projektowanej ustawy. Niezależnie od powyższego, nie można się zgodzić z powyższą uwagą, gdyż ze wstępnych danych Systemu Informacji Oświatowej (według stanu na dzień 30 września 2011 r.) wynika, że od roku 2008 wzrosła liczba publicznych i niepublicznych punktów przedszkolnych oraz zespołów wychowania przedszkolnego do 1 422 (w tym na wsi 907). W 2010 r. placówek tych było ogółem 1240 (w tym na wsi 883). W 2009 r. było to odpowiednio 819 i 650. Największy przyrost można odnotować w przypadku punktów przedszkolnych – ich liczba wzrosła do 1 325.

Należy również zaznaczyć, że od roku 2008 liczba przedszkoli (publicznych i niepublicznych) zwiększyła się o 1262. Obecnie ich liczba wynosi 9 331 (w tym na wsi 3 049). W 2010 r. było ich 8 821, w tym na wsi 2 906 (w 2009 r. odpowiednio – 8 470 i 2 835). W tym samym czasie zwiększyła się o 2 737 liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Obecnie jest ich 14 163 (w tym na wsi 9 377). W 2010 r. było ich 12 570 (w tym na wsi 8 576), w 2009 r. – 11 931 (w tym na wsi 8 215), zaś w 2008 r. 11 161 (w tym na wsi 7 906).

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty, jak również inne podmioty w ramach konsultacji społecznych zgłaszały uwagę, iż projektowana ustawa wpłynie niekorzystnie na upowszechnienie wychowania przedszkolnego, a konieczność przyjęcia do przedszkoli wszystkich dzieci pięcioletnich oraz wszystkich dzieci sześciioletnich, które będą kontynuowały przygotowanie przedszkolne, zmniejszy szanse na przyjęcie do przedszkoli dzieci czteroletnich i trzyletnich. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty podniosło, że zwiększająca się stopniowo w kolejnych latach liczba sześciolatków w szkołach podstawowych jest argumentem przemawiającym za zasadnością zachowania dotychczasowego terminu rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatków od dnia 1 września 2012 r. Podobną uwagę wniósł Związek Województw RP (Województwo

Łódzkie), stwierdzając, że zmiana terminu rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie będzie miała negatywne skutki dla rodziców dzieci trzy- i czteroletnich, gdyż oznacza to przedłużenie okresu przechodzenia sześciolatków do szkół podstawowych. Większość sześciolatków będzie, jak przewiduje Związek Województw RP, do 2014 r. nadal spełniać obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu, co oznacza brak miejsc dla dzieci trzy- i czteroletnich. Samorządy mogą mieć problemy z zapewnieniem miejsc w przedszkolach dla trzy- i czteroletników.

Odnosząc się do powyższych stwierdzeń, należy podkreślić, że obecnie w Polsce wychowaniem przedszkolnym objętych jest ogółem już 71,8 % dzieci w wieku 3 – 5 lat. Na wsi odsetek ten wynosi 51,9 %. W 2007 r. wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego ogółem wynosił 47,3 %, a na wsi 23,1 %. Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do poszczególnych roczników. Obecnie 53,1 % trzylatków, 68,3 % czteroletników i 96,3 % pięciolatków objętych jest wychowaniem przedszkolnym. Tymczasem w 2007 r. było to tylko 36,1 % trzylatków, 48,1 % czteroletników i 57,8 % pięciolatków. Z analizy danych wynika, że w ostatnich czterech latach nastąpił znaczny wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Należy również podkreślić, że wprowadzenie obowiązkowej edukacji przedszkolnej dla dzieci pięcioletnich nie odbyło się kosztem dzieci 3- i 4-letnich. Odnotowano zarówno wzrost procentowy, jak i w liczbach bezwzględnych, w obszarze wychowania przedszkolnego obejmującego dzieci poniżej piątego roku życia.

W celu tworzenia dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego dla 3 i 4-latków, organy prowadzące mogą wnioskować o środki finansowe w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 (Działanie 9.1. „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty”). Na powyższy cel na lata 2007 – 2013 początkowo zaplanowano łącznie ponad 243 mln euro. Dodatkowo, w celu umożliwienia dalszego rozwoju edukacji przedszkolnej, kwota przeznaczona na realizację Poddziałania 9.1.1. została zwiększona o 62,5 mln euro. Łącznie kwota ta wzrosła do 305,5 mln euro. Według danych na dzień 5 grudnia 2011 r. w ramach Poddziałania 9.1.1. podpisano 1286 umów i zakontraktowano środki w wysokości blisko 878 335 tys. zł (poziom wykorzystania alokacji na lata 2007 – 2013, po zwiększeniu jej kwoty, wynosił 63,79 %).

Należy również wskazać, że ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. Nr 45, poz. 235) pozwoliła na organizowanie zróżnicowanych form opieki nad małymi dziećmi, a tym samym poprawę standardów funkcjonowania placówek opieki nad

dziećmi do lat 3, co umożliwi dostęp do tej opieki większej liczbie rodzin, podnosząc jednocześnie jakość oferowanych usług.

Ponadto należy zauważyć, że opieka nad dzieckiem do lat trzech, w ramach której realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza i edukacyjna, może być sprawowana do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia, lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 4 rok życia. Rozwiązania ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 są adresowane m. in. do gmin.

3. Wpływ projektowanej ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458, z późn. zm.), wprowadzającej od dnia 1 września 2012 r. obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków, liczba sześciolatków rozpoczynających naukę w klasie I szkoły podstawowej co roku podwajała się.

Tabela 2. Odsetek dzieci w wieku sześciu lat, które rozpoczęły naukę w szkołach podstawowych w kolejnych latach szkolnych ogółem oraz odsetek uprawnionych, tj. dzieci w wieku sześciu lat, które były objęte wychowaniem przedszkolnym albo odbyły roczne przygotowanie przedszkolne w latach 2009-2011 (według danych z Systemu Informacji Oświatowej, stan na dzień 30 września 2011 r.)

Rok szkolny	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
% sześciolatków w I klasie ogółem	0,98	4,25	9,40	19,43
% sześciolatków uprawnionych	1,69	6,63	12,56	23,95

Z drugiej strony, ta sama ustawa wprowadziła obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci pięcioletnich od dnia 1 września 2011 r. W tej sytuacji uczniowie osiągną gotowość szkolną, a zatem większość rodziców powinna zdecydować, aby ich dzieci podjęły naukę w klasie I szkoły podstawowej. Do podjęcia takiej decyzji rodziców mogą zachęcać organy prowadzące szkoły podstawowe, które odpowiadają za zapewnienie warunków do przyjęcia sześciolatków do szkół. W tej sytuacji wydaje się uzasadnione założenie, że już 1 września 2012 r. do szkół podstawowych może pójść ok. 50 % sześciolatków.

W roku szkolnym 2011/2012 do szkół podstawowych uczęszcza 2 187 tys. uczniów. Uwzględniając uwarunkowania wynikające z obecnego stanu prawnego (obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków od 1 września 2012 r.), szacuje się, że liczba uczniów w szkołach

podstawowych w roku szkolnym 2012/2013 wyniosłaby 2 525 tys. Z projektowanej regulacji wynika, że w dwóch kolejnych latach szkolnych (2012/2013 i 2013/2014) rodzice nadal będą mieli możliwość wyboru co do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej przez sześciolatka. Zakładając, że w roku szkolnym 2012/2013 naukę w szkole podstawowej rozpocznie 50 % dzieci sześciolatków, można szacować, że liczba uczniów w szkołach podstawowych wyniosłaby 2 334 tys., czyli byłaby o 187 tys. mniejsza od liczby uczniów w przypadku gdyby zachowano termin rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatków od dnia 1 września 2012 r. Przy założeniu, że w roku szkolnym 2013/2014 80 % sześciolatków rozpocznie realizację obowiązku szkolnego, liczba uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 wynosząca 2 458 tys. byłaby mniejsza o około 77 tys. w porównaniu do liczby uczniów wynikającej z obecnego stanu prawnego (2 525 tys.). Zakładając, że od dnia 1 września 2014 r. 100 % dzieci sześciolatków rozpocznie naukę w szkole podstawowej, szacuje się, że liczba uczniów w szkołach podstawowych wyniosłaby 2 588 tys. i byłaby równa liczbie uczniów w przypadku zachowania terminu obniżenia rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatków od dnia 1 września 2012 r.

W uzasadnieniu do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przekazanego do Sejmu w 2008 r., oszacowane zostały skutki finansowe obniżenia wieku obowiązku szkolnego dla dzieci sześciolatków. Projekt ustawy zakładał, że obniżenie wieku obowiązku szkolnego zostanie rozłożone na trzy lata szkolne (rok 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012) oraz, że w każdym roku zostanie przyjęta do klasy I część kolejnych roczników dzieci sześciolatków. W toku prac parlamentarnych dokonano zmian w harmonogramie wprowadzania obowiązku szkolnego i w uchwalonej przez Sejm w dniu 19 marca 2009 r. ustawie o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, wprowadzono obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków od dnia 1 września 2012 r.

Obecnie projektowana regulacja nie generuje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Uwzględniając ww. założenie, dotyczące prognozowanego odsetka sześciolatków rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego (50 % w 2012 r. i 80 % w 2013 r.), szacuje się, że w przypadku przesunięcia o 2 lata terminu wprowadzenia obowiązku szkolnego dla dzieci sześciolatków, w latach 2012 – 2014 średnioroczna liczba uczniów szkół objętych subwencjonowaniem będzie kształtowała się na zbliżonym poziomie. W związku z powyższym, nie jest konieczne

określanie maksymalnego limitu wydatków jednostek sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 50 ust. 1a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Wszyscy uczniowie, którzy w wieku 6 lat rozpoczną naukę w klasach I szkół podstawowych, zostaną uwzględnieni przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast edukacja przedszkolna dzieci sześciolletnich do dnia 1 września 2014 r., tak jak dotychczas, będzie finansowana z dochodów jednostek samorządu terytorialnego innych niż część oświatowa subwencji ogólnej, głównie z dochodów własnych.

4. Wpływ projektowanej ustawy na rynek pracy

Projektowana ustawa może częściowo opóźnić proces wcześniejszego (o 1 rok) wejścia na rynek pracy absolwentów szkół, którzy rozpoczną realizację obowiązku szkolnego w wieku 6 lat.

5. Wpływ projektowanej ustawy na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ projektowanej ustawy na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.